

3. ПЛАН ДІЙ «УКРАЇНА – НАТО» (22 ЛИСТОПАДА 2002 РОКУ, ПРАГА)

Вступ

Цей План дій було розроблено відповідно до рішення Комісії «Україна – НАТО» з метою поглиблення і розширення відносин Україна – НАТО; він відображає Стратегію відносин України з Організацією Північноатлантичного договору (НАТО). Він базується на Хартії про особливе партнерство, підписаній у Мадриді 9 липня 1997 р., яка залишається основою відносин Україна – НАТО.

Метою цього Плану дій є чітке визначення стратегічних цілей і пріоритетів України для досягнення її мети – повної інтеграції у євроатлантичну структуру безпеки і для створення стратегічних рамок для існуючого і майбутнього співробітництва Україна – НАТО відповідно до Хартії. У цьому контексті він буде періодично переглядатися.

План дій містить спільно погоджені принципи і цілі. З метою забезпечення досягнення цих цілей і принципів згідно з Розділом V розроблятимуться Щорічні Цільові плани (ЦП), які включатимуть конкретні внутрішні заходи України та відповідні спільні заходи «Україна – НАТО».

РОЗДІЛ I. ПОЛІТИЧНІ І ЕКОНОМІЧНІ ПИТАННЯ

1. Політика і безпека

А) Внутрішньополітичні питання

Принципи

З метою більш тісної євроатлантичної інтеграції Україна продовжуватиме проводити внутрішню політику, основувану на зміцненні демократії та верховенстві права, повазі до прав людини, принципі розподілу влад і незалежності судів, демократичних виборах відповідно до норм Організації з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ), політичному плюралізмі, свободі слова, повазі до прав національних та етнічних меншин та недискримінації за політичними, релігійними або етнічними ознаками. Це включатиме забезпечення адаптації чинного законодавства для втілення зазначеної політики.

Зважаючи на орієнтацію зовнішньої політики України на європейську і євроатлантичну інтеграцію, включаючи її заявлену перспективну мету – членство в НАТО, Україна продовжуватиме розвиток законодавства, базуючись на загальних принципах демократії та міжнародного права.

Важливим елементом реформування правової системи є участь у конвенціях Ради Європи, які встановлюють спільні стандарти для

європейських країн. Зусилля мають бути спрямовані на реформування правоохоронних структур, удосконалення механізмів забезпечення дотримання і виконання всіма державними та громадськими структурами принципу верховенства права, посилення ролі структур, що захищають громадянські права.

Цілі

- I.1.A.1 зміцнення демократичних і виборчих інституцій;
- I.1.A.2 зміцнення повноважень та незалежності судової влади;
- I.1.A.3 сприяння постійному розвитку і зміцненню громадянського суспільства, верховенству права, захисту основних прав людини і громадянських свобод;
- I.1.A.4 забезпечення свободи віросповідання;
- I.1.A.5 забезпечення свободи зібрань;
- I.1.A.6 завершення адміністративної реформи;
- I.1.A.7 зміцнення цивільного демократичного контролю над Збройними Силами і сектором безпеки в цілому;
- I.1.A.8 боротьба з корупцією, відмиванням грошей та незаконною економічною діяльністю шляхом економічних, правових, організаційних і правоохоронних заходів; проведення необхідних заходів для вилучення зі списку FATF, зокрема, прийняття та імплементація закону, який відповідає стандартам FATF;
- I.1.A.9 забезпечення рівноваги між трьома гілками влади – законодавчою, виконавчою та судовою – шляхом конституційних і адміністративних реформ і забезпечення їхньої ефективної співпраці.

В) Зовнішня політика і політика у галузі безпеки

Принципи

Повна інтеграція у євроатлантичні структури безпеки є пріоритетом і стратегічною метою зовнішньої політики України. У цьому контексті майбутні процеси внутрішнього розвитку країни будуть здійснюватися на основі рішень, спрямованих на підготовку України для досягнення її мети щодо інтеграції в євроатлантичні структури.

Україна і НАТО мають спільне бачення об'єднаної і вільної Європи і спільну рішучість боротися з тероризмом, розповсюдженням зброї масового знищення (ЗМЗ), регіональною нестабільністю та іншими загрозами безпеці.

Інтереси національної безпеки та існуюча міжнародна ситуація вимагають істотного поглиблення відносин між Україною і НАТО.

Цілі

- I.1.B.1 оновлення зовнішньої політики і політики у галузі безпеки з метою відображення мети України щодо повної євроатлантичної інтеграції;

I.1.V.2 реформування державних органів у сфері національної безпеки та оборони, яке б відображало євроатлантичну політику України;

I.1.V.3 ствердження України як ключового донора регіональної стабільності та безпеки, включаючи збільшення внеску України до міжнародного співробітництва з врегулювання конфліктів та підтримання миру;

I.1.V.4 продовження і розширення участі у відповідних операціях з підтримання миру;

I.1.V.5 повне дотримання міжнародних зобов'язань з контролю над озброєннями;

I.1.V.6 подальший розвиток цивільно-військових відносин;

I.1.V.7 розширення участі у міжнародній боротьбі проти тероризму, включаючи повне виконання всіх пов'язаних з цією проблемою резолюцій Ради Безпеки Організації Об'єднаних Націй, а також участь у заходах, передбачених Планом дій Партнерства проти тероризму;

I.1.V.8 подальше запровадження необхідних внутрішніх заходів у галузі боротьби з тероризмом, зокрема, шляхом зміцнення безпеки кордонів і системи експортного контролю з метою боротьби з розповсюдженням ЗМЗ та засобів її доставки, а також відмиванням грошей.

2. Економічні питання

Принципи

Принципи зміцнення ринкової економіки та економічні стандарти Організації економічного співробітництва і розвитку, захист економічних свобод, забезпечення стабільності та добробуту через економічну свободу, соціальну справедливість та відповідальне ставлення до навколишнього середовища є вирішальними для розвитку української економіки.

Прагнучи досягти своєї стратегічної мети – повної інтеграції у євроатлантичні структури безпеки, Україна зобов'язується привести своє внутрішнє законодавство у відповідність до правил і процедур, прийнятих на євроатлантичному просторі.

Україна продовжуватиме докладати зусиль, спрямованих на забезпечення сталого економічного зростання та істотного підвищення загального рівня життя.

Ключовим елементом економічної стратегії України є забезпечення відкритості економіки відповідно до стандартів Світової організації торгівлі (СОТ). Це сприятиме економічній безпеці держави і забезпечить більш тісну координацію внутрішньої та зовнішньої політики держави в галузі економіки.

Зовнішньоекономічним пріоритетом України є повна інтеграція до світового економічного простору та поглиблення її міжнародного економічного співробітництва.

Цілі

I.2.1 сприяння сталому економічному зростанню, включаючи сприяння структурній перебудові економіки для підтримання стабільного зростання річного ВВП, низьких темпів інфляції, зростання реальних доходів населення та обмеження бюджетного дефіциту;

I.2.2 введення мораторію на ініціювання законопроектів про податкові пільги;

I.2.3 створення умов, необхідних для вступу до СОТ;

I.2.4 сприяння економічному співробітництву між Україною, НАТО та країнами-партнерами;

I.2.5 проведення реформ оборонної економіки для досягнення мети України щодо інтеграції в євроатлантичні структури;

I.2.6 створення інституційного середовища, що стимулюватиме ділову активність, економічне зростання на основі структурно-інноваційних перетворень, створення сучасної соціальної інфраструктури і механізмів соціально-ринкової економіки, з одночасною підтримкою адекватної мережі соціального захисту;

I.2.7 проведення економічних і структурних реформ, з урахуванням рекомендацій Світового Банку, Міжнародного валютного фонду (МВФ) та інших міжнародних інституцій, включаючи заходи для сприяння приватизації, боротьби з корупцією та підвищення прозорості державних витрат;

I.2.8 розширення процесу земельної реформи;

I.2.9 гарантування економічних прав і свобод громадян в усіх формах, у тому числі шляхом посилення захисту прав інтелектуальної власності;

I.2.10 створення необхідних передумов для формування середнього класу;

I.2.11 обмеження різниці у реальних доходах між верствами населення з високими і низькими доходами і докладання зусиль для ліквідації бідності;

I.2.12 посилення енергетичної безпеки.

3. Інформаційні питання

Принципи

Принципи свободи слова і преси та вільне поширення інформації є наріжними каменями для утвердження демократичної держави і суспільства, що керується верховенством права. Положення Конституції України щодо свободи слова та інформації відповідають статті 19 Загальної декларації прав людини і статті 10 Конвенції про захист прав людини і основних свобод.

Україна підтримує Резолюцію 59 (1) Генеральної Асамблеї ООН, яка проголошує, що свобода інформації є основним правом людини і критерієм для усіх інших свобод.

Хоча відповідне українське законодавство містить важливі положення щодо забезпечення свободи слова та інформації, Україна сповнена рішучості покращити загальне та правове середовище, в якому працюють засоби масової інформації (ЗМІ), а також зміцнити свободу висловлювань і сприяти усуненню перешкод у діяльності ЗМІ. У зв'язку з цим, суттєве значення має тісне співробітництво України з відповідними міжнародними організаціями, зокрема, Радою Європи та ОБСЄ.

Цілі

I.3.1 вдосконалення і забезпечення реалізації гарантій свободи думки і слова, свободи преси, вільного висловлення поглядів і переконань та доступу до інформації;

I.3.2 забезпечення вільного отримання, публікації та поширення інформації засобами масової інформації;

I.3.3 імплементація відповідного законодавства для усунення перешкод діяльності ЗМІ;

I.3.4 поглиблення інформаційного виміру співробітництва Україна – НАТО, включаючи парламентське співробітництво;

I.3.5 підвищення рівня обізнаності громадськості з НАТО шляхом співробітництва України з НАТО у сфері інформації, включаючи співробітництво з Центром інформації і документації НАТО в Україні;

РОЗДІЛ II. ПИТАННЯ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ ТА ВІЙСЬКОВІ ПИТАННЯ

А) Реформа у галузі оборони і безпеки

Принципи

Україна залишається відданою подальшому проведенню реформ у галузі оборони та безпеки, спрямованих на реструктуризацію та перетворення національної структури оборони та безпеки на демократично контрольовану та ефективну організацію, що здатна забезпечити державний суверенітет і територіальну цілісність та сприяти зміцненню миру та стабільності в євроатлантичному регіоні.

Зaproваджуючи ці реформи у галузі національної оборони і безпеки, Україна прагне адаптувати свої структури і завдання до загроз безпеці, які змінюються, на євроатлантичному просторі, відійти від принципу кругової територіальної оборони країни, враховувати необхідність розвитку як воєнних, так і невоєнних аспектів врегулювання криз.

У той час як зусилля, зосереджені на реформуванні Збройних Сил України, залишатимуться пріоритетом, у контексті нових загроз безпеці

Україна прагне більш повно використовувати сили та засоби Держкомкордону, МВС та МНС. Реформа інших силових структур, таких як Прикордонні війська, посилить можливості України щодо запобігання нелегальному переміщенню наркотичних, радіоактивних та інших заборонених речовин, людей, передачі технологій подвійного призначення, а також боротьби з транскордонною злочинністю.

Україна прагне доповнити воєнну реформу програмами з вирішення проблемних питань, пов'язаних з її проведенням, таких як допомога військовослужбовцям, звільненим у запас або відставку, закриття військових баз, безпечна утилізація застарілих та надлишкових боєприпасів і військової техніки, конверсія оборонних підприємств та рекультивация земель.

Збройні Сили України мають підняти до значно більш високого рівня свою оборонну інфраструктуру, сили та засоби, щоб відповідати вимогам нової системи колективної безпеки та новим методам ведення військових операцій. Ця робота має здійснюватися на основі глибокої реструктуризації оборонно-промислового комплексу з тим, щоб він повністю відповідав вимогам ринкової економіки та відкритої конкуренції як на внутрішньому, так і на міжнародному ринках.

Цілі

П.А.1 реформування Збройних Сил України з метою перетворення на добре підготовлені та оснащені, більш мобільні та сучасні Збройні Сили, здатні відповідати на загрози безпеці, захищати територію держави та робити внесок до миротворчих і гуманітарних місій під егідою міжнародних організацій;

П.А.2 посилення цивільного контролю над Збройними Силами України та іншими військовими формуваннями, включаючи підвищення рівня співробітництва з Парламентом і посилення його контролю, а також більш активну участь цивільних осіб у процесі прийняття рішень у галузі безпеки;

П.А.3 зміцнення державних структур з метою покращання реагування на виклики, пов'язані з невійськовими і асиметричними загрозами;

П.А.4 посилення державної міжвідомчої координації між Міністерством оборони, Мінпромполітики, Прикордонними військами, МНС і МВС з метою покращання реагування на наслідки природних та антропогенних катастроф, включаючи терористичні акти;

В) Співробітництво з НАТО

Принципи

У контексті проведення воєнної реформи та адаптації до нових загроз особливо важливим є співробітництво України з НАТО у галузі воєнної реформи, пов'язаних з обороною сферах, а також у військовій галузі.

Співробітництво з НАТО у військовій сфері розглядається як важливий елемент партнерства України з НАТО в цілому. Військова співпраця дозволяє втілити військові аспекти загальнополітичних цілей і завдань планування у військове співробітництво з метою їх виконання.

У цьому контексті Україна буде максимально використовувати потенціал своїх цивільних і військових програм співробітництва з НАТО та її державами-членами з метою досягнення поставлених завдань. Зазначене особливо стосується Спільної робочої групи «Україна – НАТО» з питань воєнної реформи (СРГ ВР), яка є одним з ключових механізмів співробітництва Україна – НАТО у галузі оборони та безпеки. Важливими інструментами реформування та співробітництва також є Процес планування та оцінки сил (ППОС), а також програми співробітництва у галузях озброєнь, протиповітряної оборони, контролю за повітряним простором, оборонних досліджень і технологій, науки, планування на випадок надзвичайних ситуацій цивільного характеру, матеріально-технічного забезпечення і стандартизації та військового співробітництва. У той час як робота в рамках СРГ ВР встановлює пріоритети проведення воєнної реформи, співробітництво з оборонних питань сприяє досягненню взаємосумісності з НАТО та підвищує загальний потенціал України відігравати ключову роль у забезпеченні регіональної безпеки.

Проведення реформи та військове співробітництво сприяють також реалізації стратегічної мети України щодо євроатлантичної інтеграції шляхом поступового прийняття стандартів і процедур НАТО, а також підвищення взаємосумісності між Збройними Силами України та НАТО, зокрема, шляхом імплементації Цілей партнерства та участі в операціях з реагування на кризи під проводом НАТО.

Цілі

П.В.1 максимальне використання потенціалу СРГ ВР, підвищення ролі та координації практичного співробітництва Україна – НАТО в рамках Програми ПЗМ та у двосторонній співпраці з метою сприяння імплементації Національних цілей воєнної реформи та Цілей партнерства;

П.В.2 забезпечення спрямування військового співробітництва України з НАТО і надалі на досягнення проголошеної Україною мети підвищення спроможностей Збройних Сил України в реалізації планів воєнної реформи;

П.В.3 збільшення внеску України до миротворчих операцій під проводом НАТО на Балканах та заходів держав-членів Альянсу в рамках боротьби з тероризмом;

П.В.4 досягнення повної взаємосумісності, ефективності та готовності до виконання завдань підрозділами Збройних Сил України шляхом повної імплементації Цілей партнерства;

П.В.5 підвищення рівня професійної підготовки українського цивільного і військового персоналу;

П.В.6 продовження розробки та впровадження угод щодо співробітництва між Україною та НАТО, таких як Меморандум про взаєморозуміння щодо забезпечення підтримки операцій НАТО з боку України та Меморандум про взаєморозуміння щодо стратегічних авіаперевезень, а також забезпечення їх повної імплементації;

П.В.7 підтримання готовності підрозділів Об'єднаних сил швидкого реагування до участі у спільних операціях з НАТО, а також здійснення підготовки цих підрозділів відповідно до стандартів НАТО;

П.В.8 досягнення необхідного рівня сумісності сучасних та майбутніх зразків озброєнь, військової техніки та доктрини Збройних Сил України, що дозволить досягти мінімально достатнього рівня взаємосумісності для виконання в кожному окремому випадку завдань у спільних з НАТО інтересах та приведення практики закупівель до стандартів країн-членів НАТО;

П.В.9 посилення ролі України як ключового учасника регіональних операцій з подолання наслідків природних лих та надзвичайних ситуацій цивільного характеру; підтримка України у справі вдосконалення національної об'єднаної системи планування з питань надзвичайних ситуацій цивільного характеру та реагування на природні лиха; розвиток взаємосумісності в організації та процедурах операцій з подолання наслідків катастроф, у т.ч. через механізми Євроатлантичного центру координації реагування на катастрофи;

П.В.10 удосконалення системи управління повітряним рухом в Україні, включаючи функціонування служб управління повітряним рухом, з метою більш якісного реагування на можливі терористичні загрози;

П.В.11 мінімізація шкоди, спричиненої забрудненням навколишнього середовища внаслідок проведення широкомасштабних військових навчань, включаючи міжнародні, та випробування озброєнь і військової техніки, а також забрудненням, що виникло у процесі зберігання та знешкодження хімічних речовин, вибухівки, протипіхотних мін, надлишкової стрілецької зброї і легких озброєнь та небезпечних боєприпасів;

П.В.12 покращання взаємосумісності засобів зв'язку та інформаційно-комунікаційних систем України та НАТО;

П.В.13 розвиток міжнародного співробітництва між науковцями України, країн-членів НАТО та країн-партнерів, а також розвиток співробітництва в галузі науки та технологій у рамках Наукової Програми.

С) Питання ресурсів

Принципи

Воєнна реформа також вимагатиме значних фінансових витрат. Це означає, що Україні необхідно створити відповідну систему управління ресурсами на основі методології НАТО та з урахуванням міжнародного досвіду в складанні оборонних бюджетів.

Україна надає пріоритетного значення співробітництву в галузях, спрямованих на досягнення конкретних практичних результатів, та таких, що відповідають національним інтересам і підтримують проведення воєнної реформи в Україні.

Цілі

П.С.1 покращання прозорості оборонного планування та процедур укладання бюджету; перехід до сучасної системи НАТО щодо розробки оборонних програм, бюджетного планування та фінансування;

П.С.2 реформування процедури фінансового планування з метою підтримки проведення воєнної реформи та переходу Збройних сил на професійну основу;

П.С.3 підготовка фахівців в галузі управління ресурсами, складання бюджету та фінансування оборонних потреб;

П.С.4 реформування процесів виробництва, закупівель, фінансування та проведення тендерів в оборонно-промисловому комплексі (ОПК) для відображення євроатлантичної орієнтації України та її мети стати країною з ефективно діючою ринковою економікою. Це включатиме і адаптацію ОПК до стандартів НАТО.

РОЗДІЛ III. ЗАХИСТ І БЕЗПЕКА ІНФОРМАЦІЇ

Принципи

Україна сповнена рішучості розвивати і гармонізувати свою національну систему захисту інформації з обмеженим доступом відповідно до критеріїв і стандартів НАТО.

Доступ до інформації з обмеженим доступом та її захист ґрунтуються на вимогах НАТО і національному законодавстві України, зокрема, на Угоді про безпеку між Урядом України і НАТО, підписаній 13 березня 1995 р. та ратифікованій Верховною Радою України 12 вересня 2002 р.

Україна готова здійснювати поточний обмін з НАТО відповідною інформацією з обмеженим доступом, що є передумовою поглибленого співробітництва України з НАТО.

Цілі

III.1 повна імплементація Угоди про безпеку між Урядом України та НАТО, зокрема, затвердження та імплементація Правил поведіння та забезпечення охорони інформації НАТО з обмеженим доступом;

III.2 покращання системи взаємного захисту інформації з обмеженим доступом, включаючи діяльність Центру реєстрації секретних документів НАТО;

III.3 досягнення домовленостей з НАТО, які нададуть можливість обміну з НАТО інформацією з обмеженим доступом в галузі військового планування і реформи;

III.4 модернізація державних систем телекомунікації та інформації, по яких може передаватися інформація НАТО з обмеженим доступом, відповідно до вимог і стандартів НАТО;

III.5 розробка і проведення навчальних програм для особового складу у різних галузях інформаційної безпеки.

РОЗДІЛ IV. ПРАВОВІ ПИТАННЯ

Принципи

Україна і надалі проводитиме огляд свого чинного законодавства для визначення відповідності правилам і нормам НАТО.

Цілі

IV.1 перегляд законів і підзаконних актів та міжнародних договорів для спрощення надання Україні допомоги з боку НАТО або держав-членів в усіх видах співробітництва України з НАТО, як на урядовому, так і на неурядовому рівнях;

IV.2 забезпечення повної імплементації угод між Україною і НАТО, включаючи Угоду про безпеку, Угоду між державами-учасницями Північно-Атлантичного Договору та іншими державами, які беруть участь у Програмі «Партнерство заради миру», щодо статусу їх збройних сил, Меморандум про взаєморозуміння про забезпечення підтримки операцій НАТО з боку України і запланований Меморандум про взаєморозуміння щодо стратегічних авіаперевезень;

IV.3 удосконалення законодавства України у сфері регулювання промислового виробництва, пов'язаного з обороною, з метою його наближення до норм і стандартів НАТО (права власності, захист інформації з обмеженим доступом, державні гарантії виробникам і підрядникам, умови іноземних інвестицій в ОПК, фінансування проєктів, законодавство та процедури експортного контролю);

IV.4 створення правової та організаційної баз співробітництва між Україною і НАТО у галузі озброєнь, оборонних досліджень і технологій.

РОЗДІЛ V. МЕХАНІЗМИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ

Україна щорічно представлятиме свій проєкт Цільового плану (ЦП) для досягнення принципів і цілей, викладених у Плані дій (ПД).

У рамках Комісії «Україна – НАТО» (КУН) країни-члени НАТО надаватимуть поради щодо запропонованих конкретних заходів та термінів виконання, а КУН погоджуватиме усі спільні заходи Україна – НАТО. Після цього Україна затверджуватиме на найвищому рівні свій ЦП, який включатиме як спільні заходи України з НАТО, погоджені КУН, так і внутрішні заходи.

Річні плани і програми існуючих і нових Спільних робочих груп, зокрема, СРГ ВР, Робочий план Військового комітету «Україна – НАТО», а також робочі плани і програми інших відповідних спільних робочих органів/груп «Україна – НАТО» і надалі визначатимуть рамки та ключові елементи співробітництва між Україною і НАТО з метою досягнення визначених цілей та орієнтирів.

Україна повністю користуватиметься існуючими механізмами КУН і ПЗМ для сприяння досягненню цілей, визначених у Плані дій. Хоча основну відповідальність несе Україна, країни-члени НАТО продовжуватимуть підтримувати реформи шляхом надання допомоги і ознайомлення з власною оцінкою і досвідом.

КУН щорічно розглядатиме результати виконання цілей Плану дій, включаючи реалізацію спільних заходів України з НАТО та заходів, що їх Україна здійснила сама згідно з ЦП. Доповідь про здійснену роботу готуватиметься Міжнародним секретаріатом/Міжнародним військовим штабом та передаватиметься для коментарів держав-членів і України. Проводитимуться підсумкові піврічні та річні спільні засідання Політичного комітету та Політико-військового керівного комітету у форматі КУН, після чого проект щорічної Доповіді про здійснену роботу передаватиметься до відома послів КУН. Після цього Доповідь передаватиметься до відома міністрів закордонних справ КУН.